

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра суспільних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

« 01 » вересня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 221 «Стоматологія»

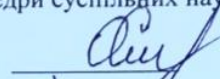
Освітньо-професійна програма: Стоматологія

2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Стоматологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 221 «Стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року) та освітньо-професійної програми «Стоматологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності І 1 «Стоматологія» галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 24 квітня 2025 року).

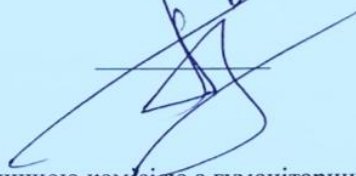
Розробники: к.і.н., доцент Олена Уварова, к.і.н., доцент Тетяна Подкупко-Дячкова, к.політ.н., доцент Микола Кулачинський.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільних наук
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.
Завідувач кафедри

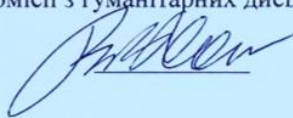
Ольга СІКОРСЬКА

Погоджено із гарантом ОПП

Анатолій ГУЛЮК

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з гуманітарних дисципліни ОНМедУ
Протокол № 1 від 27.08.2025 р.
Голова предметної циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін,

Володимир ХАНЖИ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри суспільних наук
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (ім'я, прізвище)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри суспільних наук
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (ім'я, прізвище)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність: 221 «Стоматологія» Освітньо-професійна програма: Стоматологія	Денна форма навчання
		Вибіркова дисципліна
		Рік підготовки 2
		Семестр 4
		Лекції (0 год.)
		Семінарські (0 год.)
		Практичні (30 год.)
		Лабораторні (год.)
Самостійна робота (60 год.)		
Форма підсумкового контролю - залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання

Мета: опанування здобувачем вищої освіти знань і формування компетентностей в галузі гуманітарних наук; досягнути вітчизняної культури; орієнтуватися в основних закономірностях культурного розвитку України на тлі особливостей епох і регіонів; розширення світогляду здобувача, розвиток почуття поваги, гордості та шанобливості до вітчизняної історії і культури; вироблення високих суспільних, державних, гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності.

Завдання: простежити процеси еволюції населення і держави, розвитку культури на території сучасної України від первісної епохи до сьогодення; збагнути єдність українського етносу у його етнографічній, культурній, мовній, економічній різноманітності; пізнати особливості національної культури українського народу, його духовні цінності, чинники формування, специфіку та сфери реалізації українського менталітету; аналізувати значення традиційної духовної та матеріальної культури.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

Інтегральних – Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Загальних (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК11. Здатність працювати в команді.
- ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальних фахових (СК):

СК1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані

СК15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

СК17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Програмні результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

ПРН16. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: культуру України від найдавніших часів до сьогодення; матеріальні та духовні цінності українського народу.

вміти: аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для населення. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України.

оволодіти навичками: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; здатність спілкуватися державною мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; проявляти навички міжособистісної взаємодії; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; прагнення до збереження історико-культурної спадщина; здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

3. Зміст навчальної дисципліни.

Тема 1. Культура – об'єкт наукового дослідження.

Поняття культура: походження та визначення. Основні культурологічні теорії. Культура і цивілізація: співвідношення понять. Форми культури і суб'єкти культурної творчості. Поняття світової, національної та етнічної культур. Масова та елітарна культура. Соціальні функції культури.

Тема 2. Первісна культура: кам'яна доба.

Первісна епоха та її місце в історії людства. Синкретизм та міфологізм свідомості первісних людей. Система релігійних вірувань. Культурогенез на теренах України в кам'яну добу.

Тема 3. Культура енеоліту, бронзової та залізної доби.

Енеоліт на території України. Трипільська культура. Культура населення України у бронзовому віці (друга половина III – початок I тис. до н.е.). Залізний вік (початок I тис. до н.е. – IV ст. н.е.): кіммерійці, скіфи, сармати. Готи, гуни, анти. Стародавні східні слов'яни.

Тема 4. Антична культура на теренах Північного Причорномор'я.

Феномен та загальна характеристика античної культури. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Суспільно-політичний устрій грецьких колоній. Економічний розвиток грецьких колоній. Основні тенденції розвитку духовної культури греків регіону. Містобудування та планування грецьких полісів. Архітектура, образотворче мистецтво та скульптура. Релігійне життя. Культурні впливи античних держав Північного Причорномор'я в регіоні.

Тема 5. Початки слов'янського культурогенезу на теренах України.

Праслов'янські археологічні культури бронзової доби на теренах України. Праслов'яни передскіфського часу. Культура праслов'ян у скіфський період. Перші письмові повідомлення про слов'ян. Культура ранніх слов'ян першої половини I тис. н.е. Слов'янські культури V-VII ст. Культура східнослов'янських племен VII - IX ст.

Тема 6. Культура Русі-України.

Релігія: язичницькі вірування, особливості прийняття християнства та його вплив на розвиток культури. Мова і писемність. Літературна традиція. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові знання. Філософська та юридична думка. Розвиток архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Культура Галицько-Волинської держави.

Галицько-Волинське князівство («держава Романовичів») кінця XII – середини XIII ст. Королівство Руське середини XIII–XIV ст. Культура Галицько-Волинської держави.

Тема 8. Культура на українських землях наприкінці XIV - першій половині XVII ст. Козаччина як культурне явище.

Братства. Розвиток української мови. Книгодрукування. Освіта. Гуманізм у літературі. Полемічні твори. Театральне та музичне мистецтво. Архітектура і образотворче мистецтво. Козаччина як культурне явище.

Тема 9. Українська культура Козацько-Гетьманської держави (середина XVII - XVIII ст.)

Феномен українського бароко. Архітектура та скульптура бароко. Впливи рококо та класицизму. Освіта. Література. Розвиток передової суспільно-політичної думки. Розвиток наукових знань. Козацькі літописи. Філософія Г.Сковороди.

Тема 10. Культура України (кінець XVIII – поч. XX ст.)

Формування системи освіти. Внесок українських вчених у розвиток природничих і технічних наук. Роль суспільних наук у формуванні національної свідомості українства. Становлення національної літератури. Роль творчості Т.Г. Шевченка у становленні української культури. Розвиток живопису. Архітектура і містобудування. Музичне мистецтво. Розквіт театру. Український модерн: архітектура, живопис, література.

Тема 11. Культурне життя українців в Австро-Угорській імперії.

Політичне становище Правобережної України та західноукраїнських земель у др. пол. XVII-XVIII ст. Реформи середини XIX ст. в Австро-Угорщині. Українське відродження. Політичне життя.

Тема 12. Культура України за часів Визвольних змагань.

Загальні особливості української культури у XX ст. Культура України під час боротьби за державну незалежність. Культурна політика уряду УНР, гетьманату П.Скоропадського, Директорії.

Тема 13. Українська культура у міжвоєнні роки (1920-1930-ті рр.)

Основні тенденції культурного розвитку в 20-і роки. «Українізація». Голодомор 1932-1933 рр. та його трагічні наслідки. Масові репресії 1930-х рр. «Розстріляне відродження». Розвиток культури на західних українських землях під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини.

Тема 14. Культура України другої половини XX – початку XXI ст.

Стан української культури під час другої світової війни (1939-1945). Післявоєнний сталінський режим (1945-1953 рр.). Трагедія української культури у період сталінізму. Десталінізація. Протиріччя культурного процесу 60-80-х рр. Русифікація. Перебудова та національне відродження України. Народний Рух України (1989). Українська культура часів

незалежності (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). Зрушення в українській культурі в умовах деїмперіалізації.

Тема 15. Культура української діаспори.

Поняття діаспора і українська діаспора. Історія переселення українців та демографічні показники. Культура західної гілки української діаспори в Північній Америці і Австралії. Культура західної гілки української діаспори в Європі. Культура українців східної гілки діаспори. Державна політика щодо української діаспори. Організація переселенських груп українців в умовах російської агресії.

Тема 16. Український менталітет.

Поняття ментальність (менталітет) – проблема дефініції. Психокультурні координати ментальності та їх сутнісні визначення. Засоби наукової інтерпретації української ментальності. Структура та функціональний простір ментальності. Основні ментальні характеристики українського суспільства. Кордоцентризм української ментальності. «Хвороби» національної психіки. Система цінностей українського суспільства. Українська національна ідея. Інтелектуальне забезпечення української національної ідеї. Категорії «національна самосвідомість» та «національна свідомість».

Тема 17. Українські народні знання, світоглядні уявлення, вірування.

Шари народного світогляду. Дуалізм світоглядних уявлень. Розуміння душі. Пантеон богів. Український Олімп. Структура українського пандемоніуму. Система народних знань (народні астрономія, метеорологія, математика, метрологія, медицина і знахарі, ветеринарія, педагогіка). Флора: символічне й прагматичне. Фауна як об'єкт персоніфікації.

Тема 18. Система традиційних взаємин та поведінки в українському суспільстві. Сімейна обрядовість українців.

Громадська думка – чинник традиційних норм спілкування. Сім'я – коло родичів – сільська громада – механізм формування і контролю громадської думки. Корпоративність міського суспільства. Цехова ієрархія. Традиційна взаємодопомога – спростування усталеної думки про індивідуалізм українців. Толока. Побратимство та кумівство. Звичасві норми спілкування й дозвілля (контроль часу роботи і відпочинку, статево-вікова сегрегація в системі обрядовості). Осередки громадського дозвілля (церква, майдан коло церкви, корчма). Сімейна обрядовість (весільна, родильна, похоронна).

Тема 19. Традиційне господарство і матеріальна культура українців. Вираз ментальності та етнопсихології в народній матеріальній культурі.

Традиційне господарство українців. Оселення та забудова території. Вплив місця оселення на етнопсихологічні риси українців. Українська хата – символ української народної культури, образ світоглядних уявлень та людських стосунків. Сконцентрованість світоглядних уявлень українців у будівництві житла. Магічні вірування українців у виразі декоративно-художнього оздоблення житла. Магічні функції предметів хатнього та господарського начиння. Традиційне народне вбрання – упредметнювач духовних традицій та світогляду. Символіка одягу та його ритуальне використання. Оберегове значення рушника та його місце в обрядових діях. Традиції харчування. Хліб в обрядово-ритуальній сфері та світоглядних уявленнях українців.

Тема 20. Календарні звичаї українського народу.

Календарна система українців як енциклопедія народної мудрості. Обрядовість зимового циклу. Обрядовість весняного циклу. Літні свята, звичаї та обряди. Осінні свята, звичаї та обряди.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні	семін.	лабора-торні	СРЗ
Тема 1. Культура – об’єкт наукового дослідження.	2	0	2	0	0	0
Тема 2. Первісна культура: кам’яна доба.	2	0	2	0	0	0
Тема 3. Культура енеоліту, бронзової та залізної доби.	2	0	2	0	0	0
Тема 4. Антична культура на теренах Північного Причорномор’я.	2	0	2	0	0	0
Тема 5. Початки слов’янського культурогенезу на теренах України.	12	0	0	0	0	12
Тема 6. Культура Русі-України.	2	0	2	0	0	0
Тема 7. Культура Галицько-Волинської держави.	2	0	2	0	0	0
Тема 8. Культура на українських землях наприкінці XIV - першій половині XVII ст. Козаччина як культурне явище.	2	0	2	0	0	0
Тема 9. Українська культура Козацько-Гетьманської держави (середина XVII - XVIII ст.)	2	0	2	0	0	0
Тема 10. Культура України (кінець XVIII – поч. XX ст.)	2	0	2	0	0	0
Тема 11. Культурне життя українців в Австро-Угорській імперії.	12	0	0	0	0	12
Тема 12. Культура України за часів Визвольних змагань.	12	0	0	0	0	12
Тема 13. Українська культура у міжвоєнні роки (1920-1930-ті рр.)	2	0	2	0	0	0
Тема 14. Культура України другої половини XX – початку XXI ст.	2	0	2	0	0	0
Тема 15. Культура української діаспори.	12	0	0	0	0	12
Тема 16. Український менталітет.	12	0	0	0	0	12
Тема 17. Українські народні знання, світоглядні уявлення, вірування.	2	0	2	0	0	0
Тема 18. Система традиційних взаємин та поведінки в українському суспільстві. Сімейна обрядовість українців.	2	0	2	0	0	0
Тема 19. Традиційне господарство і матеріальна культура українців. Вираз ментальності та етнопсихології в народній матеріальній культурі.	2	0	2	0	0	0
Тема 20. Календарні звичаї українського народу.	2	0	2	0	0	0
Усього годин	90	0	30	0	0	60

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ / СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ / ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Тема	Кільк. годин
1	Тема. Культура – об’єкт наукового дослідження. Поняття культура: походження та визначення. Основні культурологічні теорії. Культура і цивілізація: співвідношення понять. Форми культури і суб’єкти культурної творчості. Поняття світової, національної та етнічної культур. Масова та елітарна культура. Соціальні функції культури.	2
2	Тема. Первісна культура: кам’яна доба. Первісна епоха та її місце в історії людства. Синкретизм та міфологізм свідомості первісних людей. Система релігійних вірувань. Культурогенез на теренах України в кам’яну добу.	2
3	Тема. Культура енеоліту, бронзової та залізної доби. Енеоліт на території України. Трипільська культура. Культура населення України у бронзовому віці (друга половина III – початок I тис. до н.е.). Залізний вік (початок I тис. до н.е. – IV ст. н.е.): киммерійці, скіфи, сармати. Готи, гуни, анти. Стародавні східні слов’яни.	2
4	Тема. Антична культура на теренах Північного Причорномор’я. Феномен та загальна характеристика античної культури. Грецька колонізація Північного Причорномор’я. Суспільно-політичний устрій грецьких колоній. Економічний розвиток грецьких колоній. Основні тенденції розвитку духовної культури греків регіону. Містобудування та планування грецьких полісів. Архітектура, образотворче мистецтво та скульптура. Релігійне життя. Культурні впливи античних держав Північного Причорномор’я в регіоні.	2
5	Тема. Культура Русі-України. Релігія: язичницькі вірування, особливості прийняття християнства та його вплив на розвиток культури. Мова і писемність. Літературна традиція. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові знання. Філософська та юридична думка. Розвиток архітектури та образотворчого мистецтва.	2
6	Тема. Культура Галицько-Волинської держави. Галицько-Волинське князівство («держава Романовичів») кінця XII – середини XIII ст. Королівство Руське середини XIII–XIV ст. Культура.	2
7	Тема. Культура на українських землях наприкінці XIV - першій половині XVII ст. Козаччина як культурне явище. Братства. Розвиток української мови. Книгодрукування. Освіта. Гуманізм у літературі. Полемічні твори. Театральне та музичне мистецтво. Архітектура і образотворче мистецтво. Козаччина як культурне явище.	2

8	<p>Тема. Українська культура Козацько-Гетьманської держави (середина XVII - XVIII ст.)</p> <p>Феномен українського бароко. Архітектура та скульптура бароко. Впливи рококо та класицизму. Освіта. Література. Розвиток передової суспільно-політичної думки. Розвиток наукових знань. Козацькі літописи. Філософія Г.Сковороди.</p>	2
9	<p>Тема. Культура України (кінець XVIII – поч. XX ст.)</p> <p>Формування системи освіти. Внесок українських вчених у розвиток природничих і технічних наук. Роль суспільних наук у формуванні національної свідомості українства. Становлення національної літератури. Роль творчості Т.Г. Шевченка у становленні української культури. Розвиток живопису. Архітектура і містобудування. Музичне мистецтво. Розквіт театру. Український модерн: архітектура, живопис, література.</p>	2
10	<p>Тема. Українська культура у міжвоєнні роки (1920-1930-ті рр.)</p> <p>Основні тенденції культурного розвитку в 20-і роки. «Українізація». Голодомор 1932-1933 рр. та його трагічні наслідки. Масові репресії 1930-х рр. «Розстріляне відродження». Розвиток культури на західних українських землях під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини.</p>	2
11	<p>Тема. Культура України другої половини XX – початку XXI ст.</p> <p>Стан української культури під час другої світової війни (1939-1945). Післявоєнний сталінський режим (1945-1953 рр.). Трагедія української культури у період сталінізму. Десталінізація. Протиріччя культурного процесу 60-80-х рр. Русифікація. Перебудова та національне відродження України. Народний Рух України (1989). Українська культура часів незалежності (кінець XX – початок XXI ст.) Зрушення в українській культурі в умовах деімперіалізації.</p>	2
12	<p>Тема. Українські народні знання, світоглядні уявлення, вірування.</p> <p>Шари народного світогляду. Дуалізм світоглядних уявлень. Розуміння душі. Пантеон богів. Український Олімп. Структура українського пандемоніуму. Система народних знань (народні астрономія, метеорологія, математика, метрологія, медицина і знахарі, ветеринарія, педагогіка). Флора: символічне й прагматичне. Фауна як об'єкт персоніфікації.</p>	2
13	<p>Тема. Система традиційних взаємин та поведінки в українському суспільстві. Сімейна обрядовість українців.</p> <p>Громадська думка – чинник традиційних норм спілкування. Сім'я – коло родичів – сільська громада – механізм формування і контролю громадської думки. Корпоративність міського суспільства. Цехова ієрархія. Традиційна взаємодопомога – спростування усталеної думки про індивідуалізм українців. Толока. Побратимство та кумівство. Звичаєві норми спілкування й дозвілля (контроль часу роботи і відпочинку, статево-вікова сегрегація в системі обрядовості). Осередки громадського дозвілля (церква, майдан коло церкви, корчма). Сімейна обрядовість (весільна, родильна, похоронна).</p>	2
14	<p>Тема. Традиційне господарство і матеріальна культура українців. Вираз ментальності та етнопсихології в народній матеріальній культурі.</p> <p>Традиційне господарство українців. Оселення та забудова території. Вплив місця оселення на етнопсихологічні риси українців. Українська хата – символ української народної культури, образ світоглядних уявлень та людських</p>	2

	стосунків. Сконцентрованість світоглядних уявлень українців у будівництві житла. Магічні вірування українців у виразі декоративно-художнього оздоблення житла. Магічні функції предметів хатнього та господарського начиння. Традиційне народне вбрання – упредметнювач духовних традицій та світогляду. Символіка одягу та його ритуальне використання. Оберегове значення рушника та його місце в обрядових діях. Традиції харчування. Хліб в обрядово-ритуальній сфері та світоглядних уявленнях українців.	
15	Тема. Календарні звичаї українського народу. Календарна система українців як енциклопедія народної мудрості. Обрядовість зимового циклу. Обрядовість весняного циклу. Літні свята, звичаї та обряди. Осінні свята, звичаї та обряди	2
Разом:		30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

№	Тема	Кільк. годин
1	Тема. Початки слов'янського культурогенезу на теренах України. Праслов'янські археологічні культури бронзової доби на теренах України. Праслов'яни передскіфського часу. Культура праслов'ян у скіфський період. Перші письмові повідомлення про слов'ян. Культура ранніх слов'ян першої половини I тис. н.е. Слов'янські культури V-VII ст. Культура східнослов'янських племен VII - IX ст.	12
2	Тема. Культурне життя українців в Австро-Угорській імперії. Політичне становище Правобережної України та західноукраїнських земель у др. пол. XVII-XVIII ст. Реформи середини XIX ст. в Австро-Угорщині. Українське відродження. Політичне життя.	12
3	Тема. Культура України за часів Визвольних змагань. Загальні особливості української культури у XX ст. Культура України під час боротьби за державну незалежність. Культурна політика уряду УНР, гетьманату П.Скоропадського, Директорії.	12
4	Тема. Культура української діаспори. Поняття діаспора і українська діаспора. Історія переселення українців та демографічні показники. Культура західної гілки української діаспори в Північній Америці і Австралії. Культура західної гілки української діаспори в Європі. Культура українців східної гілки діаспори. Державна політика щодо української діаспори. Організація переселенських груп українців в умовах російської агресії.	12
5	Тема. Український менталітет. Поняття ментальність (менталітет) – проблема дефініції. Психокультурні координати ментальності та їх сутнісні визначення. Засоби наукової інтерпретації української ментальності. Структура та функціональний простір ментальності. Основні ментальні характеристики українського суспільства. Кордоцентризм української ментальності. «Хвороби» національної психіки. Система цінностей українського суспільства. Українська національна ідея.	12

Інтелектуальне забезпечення української національної ідеї. Категорії «національна самосвідомість» та «національна свідомість».	
Разом:	60

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні лекцій та семінарських занять використовуються методи:

- для передачі та сприймання навчальної інформації - словесні, наочні, практичні;
- для пізнавальної діяльності - пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький;
- для досягнення мети і завдань - методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок; методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи учнів з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- для досягнення цілісного підходу до діяльності у процесі навчання - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання й мотивація учіння, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції, взаємокорекції в навчанні.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль: Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на семінарських заняттях відповідно до плану та змісту теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- усне опитування;
- блок тестових завдань;
- контроль самостійної роботи;
- підготовка рефератів та презентацій.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на семінарському занятті: Поточне оцінювання здобувачів відбувається на кожному семінарському занятті (повинно бути опитано не менше 30 % здобувачів). Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: "5", "4", "3", "2".

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні проблемних теоретичних питань з дисципліни, впевнено демонструє практичні навички під час розмови та інтерпретації даних знань з дисципліни, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє практичне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні проблемних теоретичних питань з дисципліни, демонструє практичні навички під час розмови та інтерпретації даних знань з дисципліни з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє практичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні проблемних теоретичних питань з дисципліни, демонструє практичні навички під час розмови та інтерпретації даних знань з дисципліни з суттєвими помилками.

Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні проблемних теоретичних питань з дисципліни, не демонструє практичні навички під час розмови та інтерпретації даних знань з дисципліни.
------------------	--

Як результат вивчення даної дисципліни здобувач отримує «залік», який виставляється на підставі поточної навчальної діяльності здобувача за умов: відсутності пропусків занять або вчасного їхнього відпрацювання, середнього балу за поточну навчальну діяльність не менше 3,00.

Залік виставляється у кінці вивчення дисципліни на підставі поточних оцінок у вигляді середнього балу (тобто середнє арифметичне всіх отриманих оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми).

Отримане середнє арифметичне з дисципліни дозволяє здійснити конвертацію в оцінку за 200-бальною шкалою для подальшого ранжування за рейтинговою шкалою (ECTS) згідно кредитно-трансферній системі організації навчального процесу.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «E» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- робоча програма навчальної дисципліни
- силабус
- методичні розробки з семінарських занять для здобувачів.
- методичні рекомендації для здобувачів з самостійної позааудиторної роботи.
- тести поточного контролю.

Колтунов О. Ю. Історія української культури : навч. посібник / О. Ю. Колтунов, О. О. Уварова. – Одеса : ОНМедУ, 2011. - 316 с.

Українська мова. Історія України. Історія української культури : Практикум / О. Ю. Колтунов, О. О. Сікорська, О. О. Уварова, О. С. Шаніна, Н. О. Каравацька. – Одеса : ОНМедУ, 2012. – 360 с.

Історія України та українська культура : збірник тестових завдань : для здобувачів вищої освіти фармацевтичного факультету / уклад. : Подкупко-Дячкова Т. Л., Уварова О. О., Кулачинський М. М., Сікорська О. О. Одеса, 2022. 72 с.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття культура: походження та визначення.
2. Соціальні функції культури.
3. Система релігійних вірувань первісної доби.
4. Культурогенез на теренах України в кам'яну добу.
5. Трипільська культура.
6. Культура кіммерійців, скіфів, сарматів.
7. Основні тенденції розвитку духовної культури греків Північного Причорномор'я.
8. Слов'янські культури V-VII ст.
9. Культура східнослов'янських племен VII - IX ст.
10. Релігія Русі-України: язичницькі вірування, особливості прийняття християнства та його вплив на розвиток культури.
11. Мова, писемність і літературна традиція Русі-України.
12. Культура Галицько-Волинської держави.
13. Культура на українських землях наприкінці XIV - першій половині XVII ст.
14. Гуманізм в українській літературі.
15. Козаччина як культурне явище.
16. Феномен українського бароко.
17. Архітектура та скульптура бароко.
18. Козацькі літописи.
19. Філософія Г. Сковороди.
20. Роль суспільних наук у формуванні національної свідомості українства у XIX ст.
21. Становлення національної української літератури.
22. Роль творчості Т.Г. Шевченка у становленні української культури.
23. Український модерн: архітектура, живопис, література.
24. Українське відродження в Австро-Угорській імперії.
25. Загальні особливості української культури у XX ст.

26. «Українізація» 1920-х рр.
27. Голодомор 1932-1933 рр. та його трагічні наслідки.
28. «Розстріляне відродження».
29. Розвиток культури на західних українських землях під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини.
30. Стан української культури під час другої світової війни (1939-1945).
31. Трагедія української культури у період сталінізму. Десталінізація.
32. Протиріччя культурного процесу 60-80-х рр. Русифікація.
33. Перебудова та національне відродження України.
34. Українська культура часів незалежності (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)
35. Культура української діаспори.
36. Основні ментальні характеристики українського суспільства.
37. Дуалізм світоглядних уявлень в українській традиційній культурі.
38. Система народних знань (народні астрономія, метеорологія, математика, метрологія, медицина і знахарі, ветеринарія, педагогіка).
39. Сімейна обрядовість (весільна, родильна, похоронна).
40. Українська хата – символ української народної культури, образ світоглядних уявлень та людських стосунків.
41. Традиційне народне вбрання – упредметнювач духовних традицій та світогляду.
42. Обрядовість зимового циклу свят.
43. Обрядовість весняного циклу свят.
44. Літні свята, звичаї та обряди.
45. Осінні свята, звичаї та обряди.

12. Перелік рекомендованої літератури

Основна література:

1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ-ХХ ст. К. : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
2. Історія та культура України: навчальний посібник / уклад. Дедурін Г. Г., Іванов С. Ю., Чорний І. В. Харків, 2017. 108 с.
3. Історія України: Нац. підручник для мед. ВНЗ ІV р.а. Затверджено МОЗ / За ред. В.А. Качкана. К., 2018. 360 с.
4. Історія української культури : національний підручник / В.А. Качкан, О.Б. Величко та ін.; за ред. В.А. Качкана. К.: ВСВ «Медицина», 2021. 368 с.
5. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності = The Gates of Europe: a History of Ukraine / Сергій Плохій ; [пер. з англ. Р. Клочка]. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 493 с.
6. Подкупко Т.Л. Актуальні проблеми державотворення козацької доби в українському літописанні кінця ХVІІ – початку ХVІІІ ст. *Пріоритетні напрями розвитку суспільних наук у ХХІ столітті*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 16-17 березня 2018 р. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 47-52.
7. Подкупко Т.Л. Соціально-економічне, політичне та військове значення Півдня в державному становленні України середини ХVІІ ст. *Південь України у вітчизняній та європейській історії*: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції : [зб. наук. праць] (13-14 верес. 2018 р., м. Одеса). Одеса: Екологія, 2018. С. 76-81.
8. Подкупко Т.Л. Чумацтво як каталізатор розвитку південної України ХV-ХVІІІ століття. *Південь України у вітчизняній та європейській історії* = The South of Ukraine in the National and European history: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції : [зб. наук. праць] (17-18 верес. 2020 р., м. Одеса). Одеса: Екологія, 2020. С. 130-136.
9. Уварова О. О. Участь грецьких переселенців у створенні міського середовища та формуванні міської культури Одеси у ХІХ ст. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2022. Т. 33 (72), № 4. С. 124-130.

10. Уривалкін О. Довідник з історії України: (у 2 томах) Том 1 (з найдавніших часів й до кінця ХІХ століття). К., 2020. 446 с. Том 2 (з початку ХХ століття й до сьогодення). К., 2020. 442 с.

11. Шевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення ХVІ–ХVІІІ століть. Кн. 1, 2. К.: Кліо, 2019.

Додаткова література:

1. Бойко О. Д. Історія України : Посібник. 5 вид., доп. К. : Академвидав, 2013. 655 с.

2. Історія України: навч.-метод. посіб. для студентів вищ. навч. мед. закл. (денної форми навчання) / уклад. : П. О. Бідзіля, С. С. Дідик. Вид. доопрац. та доп. Запоріжжя : ЗДМУ, 2016. 198 с.

3. Каппелер А. Мала історія України = Kleine Geschichte der Ukraine / Андреас Каппелер; [пер. з нім. О. Блащук]. К.: К.І.С., 2007. 260 с.

4. Колтунов О. Ю., Уварова О.О. Історія української культури : навч. посібник. Одеса : ОНМедУ, 2011. 316 с.

5. Магочій П.-Р. Ілюстрована історія України = Ukraine: An Illustrated History : пер. з англ. / Павло-Роберт Магочій; пер. С. Біленький. – Київ: Критика, 2012. 446 с.

6. Подкупко Т.Л. Спадковість традиції Козацько-гетьманської держави від княжої доби в українському літописанні кінця ХVІІ – початку ХVІІІ ст. *Науковий вісник*. Одеський національний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Науки: економіка, політологія, історія. 2012. № 22 (174). С. 275-282.

7. Уварова О. Створення грецьких національно-культурних товариств в Одесі в умовах формування етнополітики в Україні. 1988–1994 рр. *Каразінські читання (історичні науки)* : 65-а міжнародна наукова конференція (м. Харків, 20 квітня 2012 р.) : тези доповідей. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. С. 297-298.

8. Українська мова. Історія України. Історія української культури : Практикум / О. Ю. Колтунов, О.О. Сікорська, О. О. Уварова, О.С.Шаніна, Н.О.Каравацька. Одеса : ОНМедУ, 2012. 360 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Історія України ІХ-ХVІІІ ст. Першоджерела та інтерпретації <http://izbornyk.org.ua/>

2. Інститут історії України НАН України <http://history.org.ua/uk>

3. Локальна історія <https://www.youtube.com/@localhistoryUA>